

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἰτησιαί: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησιαί.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

21 Μαΐου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Αθανάσιος Χρηστούδης

Μία ἐπιστολή τοῦ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ ἐπομένη ἐπιστολή εὐμενῶς ἐκιοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κυρίου Στ. Κρίνου. Σ. τ. Δ.

Πρὸς τὸν Σοφολογιώτατον Κύριον Ἀθανάσιον Ψαλίδα

Εἰς Ἰωάννινα.

Ἀδελφὲ φίλε,

Ἐλαβα τὸ γράμμα σου τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, καὶ τοῦ μὲν δευτέρου ταῖς προσταγαῖς ὅσο ἤμπορῶ, θέλω ταῖς ἀκολουθεῖ, συντρέχοντας τοὺς φίλους εἰς ταῖς ὑπόθεσεάς του, τὸ δὲ πρῶτον, ἀφοῦ τὸ ἀνάγνωσα, καὶ κατάλαβα τὸν φιλόσοφον, καὶ ἀπαραλόγιστον νοῦν σου, τὸ πρόσφρα τὸν εὐμενέστατόν μου αὐθέντην.¹ Τὸ ἀνέγνωσε, τὸ ἐπαίνεσε, τὸ ἐδέχθηκε, καὶ μὲ εἶπε νὰ σ' ἀποκριθῶ, ὅτι ἡ πολιτικὴ κοινῶς ὀμιλούμενη γλῶσσα δὲν εἶν' αὐτῇ, ὅπου γράφει τὸ Πατριαρχεῖον, ἀλλ' αὐτῇ, ὅπου ἐσύ γράφεις² δηλαδὴ ἐτῆ λαλοῦν κοινῶς οἱ πολῖται, καθὼς εἶναι γραμμένο τὸ γράμμα σου³ ἐγὼ παρατηρῶ, ὅτ' ἡ πολιτικὴ γλῶσσα δὲν διαφέρει τίποτε εἰς κλίσειν καὶ σύνταξιν ἀπὸ τὴν δικήν μας τὴν Ἡπειρώτικην, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν μωραΐτικην, ἐκτός μόνον εἰς μερικαῖς λέξεις⁴ ὥστε ἤμποροῦμεν νὰ διαιρέσωμεν τὴν τωρινὴν ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν κάλλιστα εἰς στερεώτικην καὶ νησιώτικην, ἢ ὅποια ἔχει κάποιαις διαφοραῖς καὶ εἰς κλίσειν καὶ εἰς σύνταξιν⁵ ἐκεῖνα δὲ, ὅπου φλυαροῦν κάποιοι τερατολόγοι εἰς τὸν Λόγιόν τους Ἑρμῆν εἶναι γραῖας μαντεύματα καὶ γέρου παραμύθια, καὶ δὲν τὰ δέχονται οὔτε οἱ εὐγενεῖς καὶ σπουδαῖοι τοῦ γένους μας, οὔτε τὸ πλῆθος⁶ μάλισα ἐδῶ ἕνας ἄρχοντας τοὺς ἔκαμε καὶ μίαν κωμωδῖαν ἀξιόλογον, τὴν ὅποιαν θὰ τὴν τυπώσουν καὶ τυπώνοντάς τὴν, θέλω σὲ τὴν στείλῃ νὰ κατάνηξ ἀπὸ τὰ γέλοια ἄργησα νὰ σε γράψω,

διατὶ πρόσφρα νὰ μ' ἔρθουν αὐτὰ τὰ λυρικά μου, νὰ σε τὰ στείλω (αὐτὰ εἶναι γραμμένα μετὴν κοινὴν πολιτικὴν γλῶσσαν, τὴν λεγόμενὴν φαναριώτικην, καὶ παρατήρησε πόσο διαφέρουν τὰ πολιτικά ἀπὸ τὰ δικά μας⁷ σχεδὸν τίποτε) τὸ ὄνειρο δὲ, ὅπου εἰς αὐτὰ εὐρίσκεται, καὶ ἡ προπαίδεια τῆς στιχογραφικῆς εἶναι τοῦ σχολιαστοῦ μου⁸ τέτοια τραγούδια εἶχα πολλὰ⁹ μετὰ τὰς ἄλλων ὅμως οἱ ἄνθρωποι μου, ρίχνοντάς τα ἐδῶ κ' ἐκεῖθεν¹⁰ καὶ αὐτὰ εἶναι ἀπομεινάρια¹¹ τὰ ἔκκημα δὲ αὐτὰ ὅλα διὰ νὰ δεῖξω μόνον τὴν ἀρμονίαν τῆς γλώσσας μας κτλ. Ὅλαις ἢ γνώμαις καὶ ὅλος ὁ νοῦς, ὅπου μ' ἔγραψες, ὄντα μετὴν ἀλήθειαν σύμφωνα, ἀναμφίβολα εἶναι καὶ μ' ἐμένα, καὶ εἰς ὅλα συμφωνοῦμε ἀλάθευτα.

τὴν γραμματικὴν μου, ὅσο, καὶ ὅπου συμφωνεῖ μετὴν συνήθειαν, τὴν δέχομαι, ὅπου δὲ ὄχι, τὴν ἀποστρέφομαι, καὶ κακὴ τύχη δὲν συμφωνεῖ εἰς πολλὰ, διατὶ ὅταν τὴν ἔγραψα, ἀναγκάσθηκα νὰ συμβιβάζω καὶ τὴν πρόληψιν μετὴν ἀλήθειαν¹² ὅθεν λάβε κανόνα τὴν κοινὴν συνήθειαν καὶ διόρθωνε τὴν κλίσειν καὶ σύνταξιν.

εἶμαι περίεργος νὰ ἰδῶ τὸ πόνημά σου, ὅπου με γράφεις.

ἂν θέλῃς, γράψε ἕνα γράμμα πρὸς τὸν αὐθέντην παίρνοντας ἀφορμὴν τὸ ὅτι μ' εἶπε νὰ σ' ἀποκριθῶ¹³ εἶναι ὁ ἄνδρας μέγας, σοφός, βαθύς, καὶ μεγαλοφρέστος, καὶ φιλομουσώτατος καὶ φίλος τῶν σπουδαίων.

τὰ λυρικά μου ἦταν ὅλα ἀπλογραμμένα, ἤγουν χωρὶς τὴν στραβογραφίαν τὴν Ἑλληνικὴν, πλὴν μετὰ τὰ τύπωναν, νὰ κουρεύονται, καθὼς τὰ βλέπεις¹⁴ ἄς εἶναι ἀγάλια καὶ τοῦτο κατορθώνεται.

τί ἄλλο νὰ σὲ γράψω; ἄμποτε νὰ μᾶς χαροποιήσῃ ἡ εἰρήνη.

1811, Νοεμβρίου 10.

Τὸ προσφώνημα, τῆς σοφολογιότητός σου ἀδελφός καὶ δοῦλος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, τὴν ἀρχὴν τῶν λυρικών μου δὲν ἠμπόρῃσα νὰ μάθω ἀκόμα τίνος εἶναι¹⁵ δικό μου δὲν εἶναι οὔτε τὰ τραγούδια τὰ εἶχα ἐπιγραμμένα¹⁶ οἱ μάταιος μετὰ τὰ ἐπέγραψαν.

1. Τὸν φιλόμουσον Α. Μουρούζην. Σ. τ. Δ.